

پژوهشکده علوم اجتماعی و انقلاب
معاونت فرهنگی و دانشجویی

مدل مفهومی الگوی اسلامی - ادانی پیشرفت

جلد سوم

هستی‌شناسی و ارزش‌شناسی توسعه

به اهتمام:

دکتر داوود دانش جعفری، دکتر رضا زمانی، دکتر محمد رحیم عیوضی،

دکتر علی مبینی دهکردی، دکتر محمد حسین ملایری،

دکتر میثم موسایی، دکتر سید مرتضی نبوی،

عنوان و نام پدیدآور	مدل مفهومی الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت/ به اهتمام داود دانش جعفری ... [و دیگران].
مشخصات نشر	تهران: دانشگاه آزاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات: دانشگاه آزاد اسلامی، معاونت دانشجویی و فرهنگی، پژوهشکده علوم اجتماعی و انقلاب: مرکز پژوهشی مطالعات راهبردی توسعه، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	۳ ج.: مصور، جدول.
شابک	دوره- 978-964-10-5758-0؛ ج. ۱: 978-964-10-5755-0؛ ج. ۲: 978-964-10-5756-7؛ ج. ۳: 978-964-10-5757-4
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	به اهتمام داود دانش جعفری، رضا زمانی، محمدرحیم عیوضی، علی مبینی دهکردی، محمدحسین ملایری، میثم موسایی، سیدمرتضی نبوی.
یادداشت	مکتبانه.
مندرجات	ج. ۱. درآمدی فلسفی بر الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت. - ج. ۲. تحلیل گفتمانی توسعه در ایران و اسلام. - ج. ۳. هستی‌شناسی و ارزش‌شناسی توسعه پیشرفت. - جنبه‌های مذهبی. - اسلام
موضوع	Progress-- Religious aspects-- Islam
موضوع	توسعه صنعتی -- ایران
موضوع	Industrial promotion -- Iran
موضوع	رشد اقتصادی -- ایران
موضوع	Economic development -- Iran
شناسه افزوده	دانش جعفری، داود، ۱۳۳۳ -
شناسه افزوده	دانشگاه آزاد اسلامی. سازمان چاپ و انتشارات
شناسه افزوده	Islamic Azad University Publication
شناسه افزوده	دانشگاه آزاد اسلامی. پژوهشکده علوم اجتماعی و انقلاب
شناسه افزوده	مرکز پژوهشی مطالعات راهبردی توسعه
رده بندی کنگره	BP ۲۳۰/۳ ۱۳۹۸
رده بندی دیویی	۴۸۳/۲۹۷
شماره کتابشناسی ملی	۵۶۵۳۱۲۳

عنوان کتاب: مدل مفهومی الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت (جلد ۱) به اهتمام: داود دانش جعفری و ارزش‌شناسی توسعه
به اهتمام: دکتر داود دانش جعفری - دکتر رضا زمانی - دکتر محمدحسین ملایری - دکتر علی مبینی دهکردی -
محمدحسین ملایری - دکتر میثم موسایی - دکتر سیدمرتضی نبوی

چاپ اول: ۱۳۹۸

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

ناشر: سازمان چاپ و انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی

با همکاری پژوهشکده علوم اجتماعی و انقلاب اسلامی معاونت دانشجوی فرهنگی - مرکز پژوهشی مطالعات راهبردی توسعه

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: سازمان چاپ و انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی

شابک جلد ۳: ISBN: 978-964-10-5757-4

شابک دوره: ISBN: 978-964-10-5758-1

قیمت: ۲۲۰۰۰۰ ریال

فهرست مطالب

مقدمه.....	۹
بخش نهم: هستی شناسی توسعه.....	۱۱
مقدمه بخش نهم.....	۱۲
فصل اول: هستی شناسی توسعه.....	۱۷
۱. مشارکت در بنیان الگوی پیشرفت اسلامی - ایرانی.....	۱۷
۲. شریعت بویا بنیان نظام حقوقی و نهادی الگوی پیشرفت اسلامی - ایرانی.....	۱۷
۳. امنیت درون.....	۱۸
۴. عدالت اجتماعی.....	۱۸
۵. تعادل سه ضلعی عدالت، آزادی و امنیت برای دستیابی به توسعه پایدار.....	۱۹
۶. الگوی سازگار از رشد و عدالت، آزادی و امنیت.....	۱۹
۷. سازگاری سیاست های اقتصادی، سیاسی و سیاسی با یکدیگر.....	۲۰
۸. سازگاری درونی در سیاست گذاری های اقتصادی مبتنی بر زمینه.....	۲۱
۹. تعامل پویا و سازگار میان گفتمان ها (روحانیت، رفاه، منفکران؛ نخبگان درون و بیرون حاکمیت).....	۲۲
۱۰. پویایی در ارتباط دولت - ملت.....	۲۳
۱۱. تعامل دولت - بازار و محیط نهادی مناسب آن.....	۲۴
۱۲. شایسته سالاری: بنیان جذب و ارتقاء نیروی انسانی.....	۲۵
۱۳. فرهنگ مشوق رشد.....	۲۵
۱۴. نهادسازی های مشوق رشد.....	۲۶
۱۵. مدیریت کارآمد تضادهای اجتماعی.....	۲۶
۱۶. محیط و سازمان های رقابتی در اقتصاد و سیاست.....	۲۷
۱۷. مدیریت نفت و درآمدهای آن در جهت خروج از دولت سالاری.....	۲۷
۱۸. نظام بین الملل.....	۲۸

بخش دهم: ارزش‌شناسی توسعه ۲۹

مقدمه بخش دهم ۳۰

فصل اول: ارزش‌های ناظر بر رابطه خداوند با انسان (حقوق انسان و تکالیف حق

تعالی) ۳۷

۱. رابطه خداوند با جهان هستی ۳۷

۲. حقوق انسان در پیوند با حق تعالی ۴۴

فصل دوم: ارزش‌های ناظر بر رابطه انسان با خداوند (حقوق حق تعالی و تکالیف

انسان) ۶۰

۱. توکل بر خداوند در برابر توکل بر غیر خدا ۶۰

۲. زهد در مقابل کفران نعمت ۶۲

۳. رضا به قضای الهی ۶۴

۴. دعا و صلوات بر انبیا و ائمه ۶۵

۵. رعایت تقوا ۶۵

۶. رفتارهای عبادی ۶۶

۷. زهد در مقابل وابستگی به دنیا ۶۷

۸. قناعت در مقابل حرص ۶۸

۹. کار، تلاش و پرهیز از تنبلی ۶۸

۱۰. رفق و مدارا ۶۸

۱۱. احسان ۶۹

۱۲. موااسات در اموال ۷۰

۱۳. صداقت ۷۱

۱۴. وفای به عهد (پای‌بندی به قراردادهای) ۷۱

۱۵. حسن خلق ۷۲

فصل سوم: ارزش‌های ناظر بر ارتباط انسان با انسان (یا انسان با خود) ۷۳

فصل چهارم: ارزش‌های ناظر بر ارتباط جامعه با انسان (حقوق انسان و تکالیف

جامعه) ۷۶

۱. حقوق اجتماعی انسان ۷۶

۲. حقوق اجتماعی انسان در اسلام ۷۸

۳. حقوق سیاسی انسان ۹۵

۴. سایر شئون عدالت سیاسی در اسلام (عدالت و آزادی) ۱۰۳

۵. حق نظارت.....	۱۰۸
فصل پنجم: ارزش های ناظر بر ارتباط انسان با جامعه (حقوق جامعه و تکالیف	
انسان).....	۱۱۰
۱. حق حاکمیت.....	۱۱۲
فصل ششم: ارزش های ناظر بر روابط انسان با طبیعت (حقوق طبیعت و تکالیف	
انسان).....	۱۲۲
فصل هفتم: ارزش های ناظر بر روابط جامعه اسلامی با جوامع دیگر (روابط خارجی و	
امنیت).....	۱۳۰
۱. پذیرش تنوع به عنوان واقعیت.....	۱۳۰
۲. احترام به آزادی و برابری اولیه انسان ها.....	۱۳۲
۳. همزیستی مسالمت آمیز.....	۱۳۵
۴. نفی اساس خشونت.....	۱۳۷
۵. پای بندی به عهد و پیمان.....	۱۴۱
۶. مقابله به مثل.....	۱۴۲
۷. تجهیز قوا با هدف بازدارندگی.....	۱۴۳
۸. دیدگاه های امام خمینی (ره).....	۱۴۴
۹. دیدگاه مقام معظم رهبری در خصوص سیاست خارجی.....	۱۵۲
نتیجه بخش دهم.....	۱۵۴
بخش یازدهم فرجامینه (چکیده پژوهش).....	۱۵۶
مقدمه.....	۱۵۷
فصل اول: هستی شناسی در کل.....	۱۶۲
۱- ماهیت نظریه.....	۱۶۲
۲- انسان.....	۱۶۳
۳- ماهیت صدق و حقیقت.....	۱۶۶
۴- ماهیت عقل.....	۱۶۷
فصل دوم: هستی شناسی ناحیه توسعه.....	۱۷۰
۱- ماهیت ساختار - کارگزار.....	۱۷۱
۲- مشارکت مردم.....	۱۷۲
۳- شریعت بویا بنیان نظام حقوقی و نهادی الگوی پیشرفت اسلامی - ایرانی.....	۱۷۲
۴- امنیت درون زا.....	۱۷۲

- ۵- عدالت اجتماعی درون زا ۱۷۳
- ۶- بسته سیاستی سازگار از سه محور عدالت، آزادی و رشد اقتصادی برای دستیابی به توسعه پایدار ۱۷۳
- ۷- سازگاری سیاست های اقتصادی، اجتماعی و سیاسی با یکدیگر ۱۷۳
- ۸- سازگاری درونی در سیاست گذاری های اقتصادی مبتنی بر زمینه (همچنین سیاسی، اجتماعی و فرهنگی) ۱۷۴
- ۹- تعامل پویا و سازگار میان گفتمان ها (روحانیت، روشنفکران یا سنت - مدرنیته) .. ۱۷۴
- ۱۰- پویایی در ارتباط دولت - ملت ۱۷۵
- ۱۱- تعامل دولت - بازار و محیط نهادی مناسب آن ۱۷۵
- ۱۲- شایسته سالاری ۱۷۵
- ۱۳- فرهنگ مشوق رشد ۱۷۶
- ۱۴- نهاد ریزی ها ۱۷۶
- ۱۵- مدیریت - درآمد بخش های اجتماعی ۱۷۶
- ۱۶- محیط و سازدها های رقابتی در اقتصاد و سیاست ۱۷۷
- ۱۷- احتراز از سیاست گذاری تک بعدی ۱۷۷
- ۱۸- مدیریت نفت و درآمدهای آن در جهت خروج از دولت سالاری ۱۷۷
- ۱۹- نظام بین الملل ۱۷۸
- فصل سوم: معرفت شناسی ناحیه توسعه ۱۸۲
- فصل چهارم: روش شناسی ناحیه توسعه ۱۸۴
- فصل پنجم: ارزش شناسی توسعه ۱۸۶
- ۱- جایگاه ارزش ها در نظریه توسعه ۱۸۶
- ۲- ارزش های ناظر به پیوندها ۱۸۷
- فصل ششم: مطالعات زمینه (ایران) ۱۹۰
- منابع و مآخذ ۲۱۰

پیشرفت و پایداری جوامع مستقل و تمدن ساز، مستلزم نقشه راه و الگوی برنامه ریزی و اجراء است. نظام اسلامی، خود را برآمده از پایگاه اسلام و مکتب اهل بیت (ع) تعریف کرده و بر این اساس، بدیهی است الگوهای وارداتی توسعه، نه تنها برای این نظام، سودمند نیست، بلکه استحالہ آن را موجب می گردد.

انقلاب ها آن گاه می توانند استوار بمانند که بر مبنای فکر و اراده خویش، به دولت سازی و نظام سازی و تمدن سازی مبادرت ورزند. فکر و اراده، محرک اساسی فرد و جامعه است که آینده را رقم می زنند. آینده، گرچه مربوط به اکنون نیست در ذهن برنامه ریزان، اعلان رسمی و غیر رسمی عرصه های زیست فردی و اجتماعی وجود دارد. حصول آن، همراه با اراده، در عالم خارج عینیت می یابد.

نظام اسلامی از خاستگاهی تبلور یافته که دارای الگو بوده و برای همه ساحت های وجودی انسان، دارای برنامه زندگی است. به تبع آن، نظام جمهوری اسلامی ایران، امروز بیش از هر زمان، به داشتن الگوی مستقل و بومی شده و اسلامی نیازمند است. چه این که هم دارای تجربه گران سنگ چهل ساله است و ناموفق بودن پیاده سازی الگوهای وارداتی را تجربه کرده و هم با شکل گیری شبکه ای گسترده از اندیشه ورزان صاحب نظر و معتمد به اسلام و علاقه مند به پایداری و رشد و تعالی انقلاب اسلامی در حوزه های مختلف، عزم خویش را برای کمک به این فرآیند مبارک جزم کرده اند؛ دارای سرمایه علمی و معرفتی و اعتقادی شده است.

دانشگاه آزاد اسلامی به عنوان مولود و دستاورد انقلاب اسلامی با برخورداری از سرمایه عظیم فکری و معنوی و انسانی خویش، بر ایفای مسئولیت خود در قبال پیشرفت جامعه و رفع نیازها و مسائل آن و تبلور این نهاد به عنوان الگویی از پیشرفت اسلامی ایرانی در عرصه علوم و تحقیقات و فناوری تأکید دارد.

اثر پیش رو که در سه جلد با موضوع «الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت» تقدیم می گردد، طرحی تحقیقاتی است که با مشارکت مرکز پژوهشی مطالعات راهبردی توسعه به اجراء درآمده و امید است در گام دوم انقلاب اسلامی و در پاسخ گویی به فراخوان مقام معظم رهبری برای ورود همراهانه و نقادانه گزارش مرکز اسلامی ایرانی پیشرفت، ارزیابی گردد.

حسن خیری

رئیس پژوهشکده علوم اجتماعی و انقلاب

www.ketab.ir